

SİLAHLI KUVVETLERDE ÇALIŞAN SİVİL PERSONELİN SENDİKALAŞMA HAKKI

Aydınlık Dergisi, 22 Mart 1998

Yıldırım Koç

TBMM Genel Kurulunda görüşülmekte olan Kamu Görevlileri Sendikaları Kanun Tasarısı'nın "Sendika Üyesi Olamayacaklar" başlıklı 15. maddesinde, "Milli Savunma Bakanlığı, Genel Kurmay Başkanlığı, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığında çalışan sivil kamu görevlileri'nin sendikalara üye olamayacağı ve sendika kuramayacağı belirtilmektedir.

Bu uygulama, Türkiye tarafından onaylanmış 87 ve 98 sayılı ILO Sözleşmelerine kesinlikle aykırıdır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Sözleşmelerini yorumlamaya yetkili iki organının görüşleri, silahlı kuvvetler için çalışan sivil personelin söz konusu Sözleşmelerden diğer işyerlerindeki işçi ve memurlar gibi aynen yararlanmaları gerektiğini açıkça ifade etmektedir.

ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nin 1279 sayılı dava konusunda verdiği ve ILO Yönetim Kurulu'nun 238. Raporuyla onaylanan kararda, silahlı kuvvetlerdeki sivil personelin 87 sayılı Sözleşmenin kapsamında olduğu açıkça belirtilmektedir¹. ILO Uzmanlar Komitesi'nin ILO Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 1994 yılında yapılan 81. Toplantısı'na sunduğu Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Özgürlüğü Raporunda da silahlı kuvvetlerdeki sivil personelin bu haklardan aynen diğer kamu çalışanları gibi yararlanacağı açıkça ifade edilmektedir².

ASİM-SEN üyesi ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi sivil personelin Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu olmadıkları diğer mevzuatta da açıkça ifade edilmektedir. 4.1.1961 gün ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu'nun 1. maddesi, Türk Silahlı Kuvvetleri'ni şöyle tarif etmektedir:

"Madde 1: Türk Silahlı Kuvvetleri: Kara (Jandarma dahil), Deniz ve Hava Kuvvetleri subay, askeri memur, astsubay, erbaş ve erleri ile askeri öğrencilerden teşekkül eden ve seferde ihtiyatlarla ikmal edilen, kadro ve kuruluşlarla teşkilatı gösterilen silahlı Devlet kuvvetidir."

Bu maddede yer alan "askeri memur"lar, "İdari işlerde, fen ve sanat kollarında vazife gören ve kanuna göre subaylara muadil ve özel bir silsileye tabi bulunan askerdir." (Madde 3/a/5) Askeri memurların hangi sınıfının hangi rütbedeki subaya tekabül ettiği, aynı Kanunun Madde 3/b/3'te gösterilmiştir. Askeri memur statüsünün günümüzde uygulaması yoktur. Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu olan, üniforma giyen, belirli rütbelerdeki subaylara tekabül eden haklara sahip bulunan "askeri memur" ile, ASİM-SEN üyesi ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi sivil personel arasında hiçbir ilişki bulunmamaktadır.

ASİM-SEN üyesi olan ve Türk Silahlı Kuvvetler mensubu bulunmayan sivil personelin hak ve görevleri, İç Hizmet Kanunu'nun 115-117. maddelerinde, "Silahlı Kuvvetlerde Çalışan Sivil Personel" başlığı altında ele alınmıştır.

"Silahlı Kuvvetlerde Çalışan Sivil Personel", memur, sözleşmeli personel ve işçi statülerinde istihdam edilmektedir. Görev yapılan yaklaşık 125 pozisyonun 83'ünde, memur ve işçi statülerindeki sivil personel aynı nitelikte görev yerine getirmektedir. İşçi statüsünde çalışanlar Türk Harb-İş Sendikası üyesidir ve örgütlenme ve toplu pazarlık haklarından kısıntısız olarak yararlanmaktadır. Silahlı Kuvvetlerde işçi statüsünde çalışan sivil personelin 1963-1980 tarihleri arasında uygulanan 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası'na göre, belirli koşullarda grev hakkı mevcutken, 1983 yılından beri uygulanmakta olan 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası'nda bu işçiler kesin grev yasağı kapsamındadır.

Silahlı Kuvvetlerde Çalışan Sivil Personel içindeki memurlar, Türk Silahlı Kuvvetler mensubu değildir. Türk Silahlı Kuvvetler mensupları, Türk Silahlı Kuvvetler Personel Kanunu'na tabiyken, söz konusu

¹ Freedom of Association, **Digest of Decisions and Principles of the Freedom of Association Committee of the Governing Body of the ILO**, Cenevre, 1996, s.49.

² **Freedom of Association and Collective Bargaining, General Survey of the Reports on the Freedom of Association and the Right to Organize Convention (NO.87), 1948 and the Right to Organize and Collective Bargaining Convention (No.98), 1949**, Cenevre, 1994, s.27.

sivil personel 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabidir. Türk Silahlı Kuvvetler mensupları görev yaparken üniforma giyerler. Söz konusu sivil personel üniforma giymemektedir. (İç Hizmet Kanunu, M.34/a: "Silahlı Kuvvetler mensupları üniforma giyerler. Hizmet esnasında üniformayı giymek mecburidir.") Türk Silahlı Kuvvetler mensupları, orduvevleri, askeri gazinolar ve dinlenme kamplarından yararlanabilir (İç Hizmet Kanunu, M.99 ve 105). Sivil personel ise, Türk Silahlı Kuvvetler mensubu olmadıkları için, orduvevlerinden, askeri gazinolardan ve dinlenme kamplarından yararlanamaz (Ayrıca bkz. İç Hizmet Yönetmeliği, M.664 ve 668).

Bütün bu nedenlerle, ASİM-SEN üyeleri Türk Silahlı Kuvvetler mensubu veya personeli değildir. İç Hizmet Kanunu'nda da açıkça ifade edildiği gibi, "Silahlı Kuvvetlerde Çalışan Sivil Personel"dir. Bu konumdaki sivil personel, Türkiye tarafından onaylanmış 87 ve 98 sayılı ILO Sözleşmelerinde yer alan hak ve özgürlükleri tamamıyla kullanma hakkına sahip olmalıdır.

